

Соломка Т.В.
(Полтава)

АТЕСТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Атестація педагогічних працівників – це визначення їхньої відповідності займаній посаді, рівню кваліфікації, залежно від якого та стажу педагогічної роботи їм встановлюються категорія та відповідний посадовий оклад (ставка заробітної плати) у межах схеми посадових окладів.

Атестація педагогічних працівників проводиться відповідно до Закону України "Про освіту" (стаття 54) з метою активізації їх творчої професійної діяльності, стимулювання безперервної фахової та загальної освіти, якісної роботи, підвищення відповідальності за результати навчання, забезпечення соціального захисту компетентної педагогічної праці.

Атестація ґрунтується на *принципах демократизму, загальності, всебічності, систематичності, колегіальності, доступності та гласності, безперервної освіти і самовдосконалення, морального і матеріального заохочення*. Умовою атестації педагогічного працівника є наявність фахової освіти та володіння ним державною мовою в обсязі, необхідному для виконання його професійних обов'язків, згідно з Конституцією України (ст.10) та із Законом "Про мови в Українській РСР".

Позачергова атестація з метою підвищення кваліфікаційної категорії може проводитися не раніше як через два роки після присвоєння попередньої.

Кількість членів атестаційної комісії не може бути меншою п'яти осіб.

Працівники, включені до списків осіб, які підлягають черговій атестації, мають право подавати до атестаційної комісії заяви про присвоєння більш високої кваліфікаційної категорії (тарифного розряду).

Рішення про перенесення атестації може прийматися атестаційними комісіями не лише до 20 жовтня, а й в інші строки.

За рішенням атестаційної комісії атестація може бути проведена за відсутності працівника, якщо він не з'явився на засідання атестаційної комісії з об'єктивних причин (службове відрядження, територіальна віддаленість, тривала хвороба та інші причини, що перешкоджають присутності на засіданні) і дав на це письмову згоду, за винятком випадків атестації працівників, стосовно яких порушено питання про невідповідність займаній посаді.

У разі неявки педагогічного працівника, який атестується, на засідання атестаційної комісії без поважних причин комісія після з'ясування причин неявки може провести атестацію за його відсутності.

За працівниками, які перервали роботу на педагогічній посаді (незалежно від тривалості перерви у роботі), зберігаються присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційні категорії та педагогічні

звання. Атестація таких працівників здійснюється не пізніше ніж через два роки після прийняття їх на роботу.

При суміщенні працівниками педагогічних посад в одному навчальному закладі їх атестація здійснюється з кожної із займаних посад.

Учителі та викладачі, які мають педагогічне навантаження з кількох предметів, атестуються з того предмета, який викладають за спеціальністю. У цьому випадку присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все педагогічне навантаження. Необхідною умовою при цьому є підвищення кваліфікації з предметів інваріантної складової змісту загальної середньої освіти.

Інваріантна складова змісту загальної середньої освіти формується на державному рівні, є єдиною для всіх закладів загальної середньої освіти, визначається через освітні галузі Базового навчального плану. Варіативна складова змісту загальної середньої освіти формується загальноосвітнім навчальним закладом з урахуванням особливостей регіону та індивідуальних освітніх запитів учнів (вихованців).

За педагогічними працівниками, які переходять на роботу з одного навчального закладу до іншого, а також на інші педагогічні посади у цьому самому закладі, зберігаються присвоєні кваліфікаційні категорії (тарифні розряди) та педагогічні звання до наступної атестації.

За педагогічними працівниками, які переходять на посади методистів, вихователів-методистів, зберігаються присвоєні попередньою атестацією кваліфікаційні категорії. Атестація таких працівників здійснюється не пізніше ніж через два роки після переходу на посаду методиста або вихователя-методиста.

Педагогічні працівники, яким у міжатестаційний період присуджено наукові ступені або присвоєно вчені звання, атестуються без попереднього проходження підвищення кваліфікації, якщо їх діяльність за профілем збігається з присудженим науковим ступенем або присвоєним вченим званням.

За наслідками атестації встановлюються такі кваліфікаційні категорії: "спеціаліст", "спеціаліст II категорії", "спеціаліст I категорії", "спеціаліст вищої категорії";

Присвоюються педагогічні звання:

"старший учитель", "старший викладач", "старший викладач допризовної підготовки", "майстер виробничого навчання II категорії", "майстер виробничого навчання I категорії", "вчитель-методист", "викладач-методист", "викладач допризовної підготовки", "вихователь-методист", "старший вожатий-методист".

Кваліфікаційна категорія *"спеціаліст"* підтверджується педагогічним працівникам, які професійно компетентні, забезпечують нормативні рівні і стандарти навчання і виховання.

Кваліфікаційна категорія *"спеціаліст II категорії"* встановлюється педагогічним працівникам, які виявили достатній рівень професіоналізму,

використовують сучасні форми і методи навчання та виховання, досягли вагомих результатів у педагогічній діяльності.

Стаж безпосередньої педагогічної роботи – не менше 3 років.

Кваліфікаційна категорія "*спеціаліст I категорії*" встановлюється педагогічним працівникам, які виявили ґрунтовний рівень професіоналізму, добре володіють ефективними формами і методами педагогічної діяльності, досягли значних результатів у вирішенні навчально-виховних завдань.

Стаж безпосередньо педагогічної роботи – не менше 5 років.

Кваліфікаційна категорія "*спеціаліст вищої категорії*" встановлюється педагогічним працівникам, які виявили високий рівень професіоналізму, ініціативи, творчості, досконало володіють ефективними формами і методами організації навчально-виховного процесу, забезпечують високу результативність, якість праці.

Стаж безпосередньої педагогічної роботи – не менше 8 років. Як виняток цей стаж може бути скорочений до 5 років. Для педагогічних працівників з вченими званнями та науковими ступенями враховується стаж їхньої безпосередньої педагогічної роботи у вищому навчальному закладі.

Педагогічне звання "*старший учитель*" може присвоюватися педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію "*спеціаліст вищої категорії*" або "*спеціаліст I категорії*", а за наявності освіти в обсязі вищого навчального закладу I–II рівня акредитації та іншого навчального закладу еквівалентного рівня – стаж безпосередньої педагогічної роботи не менше 8 років та найвищий відповідний посадовий оклад (ставка заробітної плати).

Педагогічне звання "*старший викладач*" може присвоюватися педагогічним працівникам, яким встановлено кваліфікаційну категорію "*спеціаліст вищої категорії*", "*спеціаліст I категорії*".

Педагогічне звання "*викладач допризовної підготовки*" може присвоюватися педагогічним працівникам з вищою освітою; педагогічні звання "*старший викладач допризовної підготовки*", "*вихователь-методист*", "*старший вожатий-методист*" – педагогічним працівникам з вищою освітою в обсязі вищого навчального закладу I–II рівня акредитації та іншого навчального закладу еквівалентного рівня.

Педагогічне звання "*майстер виробничого навчання I категорії*" може присвоюватися майстрам виробничого навчання, яким встановлено найвищий посадовий оклад (ставка заробітної плати) та які мають стаж безпосередньої педагогічної роботи не менше 8 років і, як правило, вищу освіту; педагогічне звання "*майстер виробничого навчання II категорії*" – майстрам виробничого навчання, яким встановлено найвищий посадовий оклад (ставка заробітної плати) та які мають стаж безпосередньої педагогічної роботи не менше 5 років.

Зазначені педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам, які досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують прогресивний педагогічний досвід, беруть активну участь у становленні молодих педагогів, постійно працюють над своїм фаховим самовдосконаленням.

Педагогічні звання "вчитель-методист", "викладач-методист" присвоюються педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію "спеціаліст вищої категорії", відповідають вимогам для присвоєння звань "старший учитель", "старший викладач", а також запроваджують у навчально-виховний процес найбільш ефективні форми і методи роботи, узагальнюють передовий педагогічний досвід, беруть активну участь у розробленні шкільного компонента змісту освіти, діяльності професійних педагогічних об'єднань, асоціацій, надають практичну допомогу педагогічним працівникам інших навчальних закладів в освоєнні досвіду провідних педагогів і мають власні методичні розробки, які пройшли апробацію та схвалені науково-методичними установами відповідного рівня.

Скасовується норма Типового положення щодо присвоєння педагогічних звань безстроково.

У разі прийняття атестаційною комісією рішення про відповідність працівника займаній посаді за умови виконання певних заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків, атестаційна комісія у встановлений нею строк, але не більше 1 року, проводить повторну атестацію з метою перевірки їх виконання та приймає рішення про відповідність або невідповідність працівника займаній посаді.

Атестація робочого місця є одним із елементів атестації педагогічного працівника.

Використані джерела

1. Васильчук М.В. та ін. *Основи охорони праці* / М.В. Васильчук. – К.: Просвіта, 1997. – 208 с.
2. Гогіташвілі Г.Г. *Системи управління охороною праці* / Г.Г. Гогіташвілі. – Л.: Афіша, 2002. – 320 с.
3. *Справочник по охоране труда на промышленном предприятии* / К.Я. Ткачук, Ф.И. Иванчук, Р.С. Сбарно, Л.Г. Степанов. – К.: Техника, 1991. – 285 с.

*Сайбеков М.Г.
(Полтава)*

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКА ЗНАТЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Підвищення кваліфікації викладачів є однією із необхідних умов забезпечення високої якості навчального процесу у вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Відповідно до ст. 52 Закону України «Про вищу освіту» [1] педагогічні та науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію